

D-430**December-2011****Time : 3 Hours]****[Max. Marks : 70**

1. Alpesh of Ahmedabad consigned "10" Laptops to Gaurang of Gandhinagar at an invoice price of ₹ 50,000 each, on 1-4-2010. The invoice price is fixed after adding 25% on cost price. 14

Alpesh paid ₹ 6,000 for carriage, ₹ 5,000 for freight and ₹ 8,000 for insurance while sending the goods.

Alpesh drew on Gaurang a four months' bill of ₹ 2,50,000 which, Gaurang accepted and returned immediately. Alpesh discounted it by 12% per annum after two months.

Gaurang, is entitled to get 5% Commission on total sales and 2% Del-Credere Commission on credit sales.

During the transit 02 (two) Laptops were heavily damaged and the Insurance Company admitted the claim of ₹ 72,500.

On 31-3-2011, Gaurang sent on Account Sale and a bank-draft for the payment due from him. He reported in the Account Sales that :

- (1) He paid ₹ 5,700 for Octroi, ₹ 6,300 for insurance and ₹ 4,000 for advertisement.
- (2) He sold 05 (five) Laptops at ₹ 54,000 each for cash.
- (3) He sold 02 (two) Laptops at ₹ 60,000 each to Shailesh on credit.
- (4) Shailesh was declared insolvent and only 80% amount was recovered from him.

From the above particulars, prepare Consignment Account and Gaurang's Account in the books of Alpesh.

OR

(A) Write short notes on :

- (1) Proforma invoice
- (2) Account Sale

(B) Real and Co. consigned 1000 kgs. dry fruits costing ₹ 1,500 per kg and paid ₹ 15,000 direct expenses.

Due to accident, 100 kgs. dry fruits was lost in transit. The insurance company admitted a claim of ₹ 1,47,500. Consignee received remaining goods after paying ₹ 13,500 for Octroi and Carriage expenses. He sold 800 kgs fruits at ₹ 2000 per kg. for cash.

Calculate in the books of consignor,

- (1) The amount of abnormal loss and pass the journal entry.
- (2) The value of closing stock.

2. (A) Manav Traders of Ahmedabad have a branch at Jamnagar. The branch makes both cash as well as Credit sales and remits all cash received to Head Office through bank draft on the same day. All expenses of the branch are paid by Head Office but for petty disbursement Head Office sends Petty Cash to the branch.

7

Below are given Trading Account, Profit & Loss Account of Jamnagar Branch in the books of Head office for the year ending on 31-3-2011.

Dr. Jamnagar Branch Trading Account Cr.

Particulars	Amount ₹	Particulars	Amount ₹
To Opening Stock	50,000	By Cash Sales	67,500
To Goods received from H.O.	1,90,000	By Credit Sales	<u>2,50,000</u>
To Wages	2,500		3,17,500
To Gross Profit-transfer to P & L A/C.	1,22,500	Less: Sales return	<u>12,500</u>
	<u>3,65,000</u>	By Closing Stock	60,000
			<u>3,65,000</u>

Dr. Jamnagar Branch Profit & Loss Account Cr.

Particulars	Amount ₹	Particulars	Amount ₹
To Rent-taxes	5,000	By Gross Profit	1,22,500
To Salary	15,000	By Interest (debited to debtors)	3,750
To Bad debts	2,500		
To Discount allowed	1,250		
To Petty expenses	5,000		
To Depreciation on furniture	2,500		
To Net Profit	95,000		
	<u>1,26,250</u>		<u>1,26,250</u>

Some balances as on 1-4-10 and 31-3-11 are as under :

Particulars	Balance as on 1-4-10 ₹	Balance as on 31-3-11 ₹
Furniture	25,000	(?)
Debtors	50,000	1,00,000
Petty Cash	2,500	(?)

During the year H.O. sent ₹ 7,500 to Branch for Petty Cash and Branch collected ₹ 1,87,500 from debtors.

From above information, prepare Petty Cash Account and Jamnagar Branch Account in the books of Head Office.

OR

2. (A) Heli Stores of Ahmedabad have an independent branch at Rajkot. Trial Balance of Rajkot Branch as on 31-3-2011 is as under : 7

Particulars	Debit Balance ₹	Credit Balance ₹
Opening Stock	1,00,000	
Goods received from H.O.	3,00,000	
Goods returned to H.O.		40,000
Head Office A/C.		3,00,000
Purchases and Sales	3,00,000	7,20,000
Goods return	40,000	20,000
Octroi and Freight	20,000	
Salary (up to 28-2-2011)	44,000	
Wages	16,000	
Bad debts and Bad debts recovered	4,000	10,000
Debtors and creditors	1,76,000	80,000
Cash and Bank	10,000	30,000
10% Govt. Securities (Purchase on 1-10-10) (Face Value ₹ 2,00,000)	1,90,000	
	12,00,000	12,00,000

Additional information :

- (1) The closing stock is valued at ₹ 1,50,000
  - (2) Goods in transit ₹ 25,000 and Cash in transit ₹ 50,000
  - (3) On 1-10-2010 Head Office has sent furniture worth ₹ 1,00,000 to branch, the account of which is maintained in the books of H.O. Depreciation is to be provided at 10% on the same.
- From the above details, prepare Final Accounts of Rajkot Branch.

- (B) From the following questions answer any **two** : 4

- (1) Write a short note on "Goods in Transit".
- (2) In the books of Head Office Computer of Branch A/C. shows balance of ₹ 20,000. At the end of the year 15% depreciation is to be calculated on computer. Write Journal Entry in the books of Head Office and Branch.
- (3) Head Office sent goods worth ₹ 50,000 to branch, but it was not received by branch up to the date of Final Accounts. Pass the Journal Entry in the books of H.O.

- (C) From the following questions answer any **two** : 3

- (1) What Journal Entry is passed in the books of branch for 'cash in transit' ?
- (2) Head Office sent Petty Cash of ₹ 2,000 to its Branch during the year. In the beginning and closing of the year there were ₹ 500 and ₹ 800 of Petty Cash respectively with the branch. For this what amount should be debited to Branch Account and Branch Profit & Loss Account ?
- (3) What is 'Dependent Branch' ?

3. (A) Fire occurred in the godown of Parv Traders on 31-3-2011. Goods to the value of ₹ 5,500 were salvaged. Remaining goods were destroyed. Following information is given to you for preparing a statement of claim to be presented to the Insurance Company.

Particulars	Year			
	2008	2009	2010	2011
	₹	₹	₹	(up to 31-3-11) ₹
Opening Stock	40,000	50,000	80,000	60,000
Net Purchases	1,30,000	1,80,000	1,90,000	50,000
Net Sales	1,50,000	2,00,000	2,80,000	70,000
Wages	12,000	20,000	19,600	5,000
Closing Stock	50,000	80,000	60,000	(?)

OR

- (A) Jeet Company suffered loss by fire in 2010. The following are the figures of the amount claimed and admitted by General Insurance Company.

Particulars	Claimed	Admitted
	₹	₹
Loss of Profit	1,80,000	1,20,000
Stock Damaged	1,20,000	60,000
Stock Destroyed	1,50,000	1,20,000
Building Damaged	36,000	30,000
Furniture Destroyed	30,000	27,000
Fire expenses	2,400	2,400
	5,18,400	3,59,400

Damaged stock was sold at ₹ 70,000. Out of the amount admitted for loss of profits, half was in respect of the year 2011. Buildings were repaired at a cost of ₹ 33,000 and Furniture were replaced at a cost of ₹ 28,500 (Cost and Book values being ₹ 24,000). The actual expenses were the same as the amount admitted. Expenses were paid by 31st December and the Insurance Company paid the claim admitted on that day.

Show Journal Entries in the books of Jeet Company.

- (B) Answer any two questions :

- (1) Write short note on consequential loss policy.

- (2) A fire occurred in the premises of a firm on 31st March, 2011 and as a result its business was disorganized from the date of fire up to 31st August 2011. From the following details, compute the amount of claim.

Particulars	Amount ₹
Sum insured	50,000
Net Profit for the financial year ending on 31-12-10 (After debiting standing charges ₹ 65,000)	25,000
Sales for the financial year ending on 31-12-10	3,60,000
Sales for the year ending on 31-3-11	2,50,000
Sales during the period of dislocation	20,000
Sales during the corresponding period in preceding year	80,000

- (3) Opening stock ₹ 50,000; Purchases ₹ 2,50,000; Sales ₹ 3,00,000; Goods saved ₹ 20,000. Gross Profit is 50% on cost. Calculate the price of goods burnt by fire.

(C) Answer any **two** questions :

- (1) Stock of goods destroyed by fire ₹ 80,000
 Stock of goods saved ₹ 20,000
 Value of Insurance Policy ₹ 80,000

There is an average clause in the policy. Assuming that the Insurance Company has accepted the claim. Write Journal Entries in the books of businessman.

- (2) For the consequential loss policy what is the minimum and the maximum period of indemnity granted ?
 (3) What is 'Short Sales' ?

4. (A) Distinguish between Single Entry and Double Entry system. 7

(B) Find out the net total purchases and net total sales of the business of Shri Navin. 7

(1) Balances of Assets & Liabilities :   1-4-2010   31-3-2011

	₹	₹
Debtors	50,000	40,000
Creditors	45,000	60,000
Bills Receivables	10,000	35,000
Bills Payables	12,000	17,000

(2) Transactions during the year : (2010-11)   ₹

Cash received from debtors	3,00,000
Discount allowed to debtors	15,000
Bad debts sanctioned to debtors	10,000
Expenses paid on behalf of debtors	5,000
Goods returned by debtors	8,000
Goods returned to creditors	5,000
Cash paid for Bills payables	15,000
Cash received against Bills receivables	25,000
Cash paid to creditors	1,80,000
Cash purchases	60,000

Ratio of Net Cash Sales and Credit Sales was 1 : 4.

OR

4. (A) How are the accounts maintained under pure Single entry converted into Double entry? 7

(B) Shri Arjun does not maintain his accounts properly. From the following information prepare his Trading, Profits & Loss A/c for the year ending 31st March, 2011 and a Balance Sheet as on that date. 7

(1) <u>Assets & Liabilities :</u>	<u>1-4-2010</u>	<u>31-3-2011</u>
	₹	₹
Stock	15,000	20,000
Debtors	20,000	30,000
Furniture	15,000	(?)
Creditors	7,500	10,000
Cash Balance	2,500	20,000

(2) Transactions during the year : (2010-11)

	₹
Cash received from debtors	80,500
Cash paid to creditors	58,000
Office expenses paid	24,000
Drawings in cash	5,000
Additional capital brought in (1-4-2010)	10,000
Cash Sales	30,000
Cash purchases	21,000
Discount received from creditors	1,200
Discount allowed to Debtors	1,500
Purchases returns	1,500
Sales returns	2,500
Bad debts allowed	2,000
Bills Receivables received from debtors	15,000
Bills payables given to creditors	10,000

Provide depreciation @ 10% on furniture.

5. In the following sub-questions, more than one answers are given. You have to select correct one with necessary calculations for it. 14

(1) Del-credere commission is calculated on the

(A) Total Sales	(B) Only credit sales
(C) Only cash sales	(D) Total goods sent

(2) The abnormal loss in the consignment account is debited to following A/c.

(A) Consignment	(B) General Profit & Loss A/c.
(C) Insurance Company	(D) Consignee

- (3) The consignor, consigned goods worth ₹ 1,00,000 to the consignee and paid expenses ₹ 10,000, consignee paid ₹ 5,000 for freight and octroi to release the goods. 80% goods was sold for ₹ 1,20,000. What will be the value of closing stock ?
- (A) ₹ 20,000 (B) ₹ 23,000
(C) ₹ 25,000 (D) ₹ 30,000
- (4) When branch pays expenses for Head Office the following account is debited in the books of the branch.
- (A) Expenses A/c is debited (B) Head office A/c is debited
(C) Branch A/c is debited (D) None of the two will be debited
- (5) During the year, Head Office sent ₹ 2,500 to its branch for petty cash expenses, the opening balance is ₹ 500 and closing balance of petty cash is ₹ 650, then petty cash expenses will be ₹ _____.
- (A) ₹ 2,500 (B) ₹ 2,550
(C) ₹ 3,000 (D) ₹ 3,150
- (6) For an independent branch, Head Office A/c is like
- (A) Profit & Loss A/c (B) Capital A/c
(C) Real A/c (D) Nominal A/c
- (7) The balance of Furniture account on 1-4-2010 was ₹ 1,80,000 which was sent to the branch on 1-10-2009. On 31-3-2011, depreciation was charged on this furniture @ 20% on straight line method. On 31-3-2011 the written down value of the furniture in the books of the branch would be
- (A) ₹ 1,70,000 (B) ₹ 1,40,000
(C) ₹ 1,80,000 (D) ₹ 1,44,000
- (8) Under the Single Entry System Debtors Account is prepared to find out
- (A) Amount of bills payables dishonoured
(B) The amount of bills payables accepted
(C) The amount of bills received
(D) The amount of cash paid for bills payables.
- (9) Under the Single entry system Creditors Account is prepared to find out
- (A) Amount of Bills receivables received
(B) Amount of Bill payables accepted
(C) Amount of Bills Receivables dishonoured
(D) Amount received from Bills Receivables

(10) Following particulars obtained from the books of a firm :
 Opening Stock ₹ 20,000; Purchases ₹ 1,20,000; Closing Stock ₹ 60,000; Gross Profit on Sales is 20%. Then the amount of sales is

- (A) ₹ 80,000 (B) ₹ 1,00,000
 (C) ₹ 1,40,000 (D) ₹ 1,80,000

(11) Fire insurance provides cover for

- (A) Fictitious assets (B) Tangible assets
 (C) Intangible assets (D) - Business employees

(12) The average clause in a loss of profit policy protects the

- (A) Insured (B) Insurer
 (C) Workers (D) All

(13) Stock of goods destroyed by fire ₹ 9,00,000
 Stock of goods salvaged ₹ 1,00,000
 Value of Insurance Policy ₹ 8,00,000

There is an average clause in the policy. Then the amount of claim is

- (A) ₹ 9,00,000 (B) ₹ 8,00,000
 (C) ₹ 7,20,000 (D) ₹ 7,00,000

(14) Following information is ascertained from a firm.

Opening Stock ₹ 30,000; Purchases ₹ 1,85,000; Sales ₹ 2,70,000, Goods Salvaged ₹ 5,860 and Gross Profit is 50% on cost, then the cost of goods burnt by fire is

- (A) ₹ 24,140 (B) ₹ 29,140
 (C) ₹ 95,500 (D) ₹ 1,35,000

D-430**December-2011****Time : 3 Hours]****[Max. Marks : 70**

1. અમદાવાદના અલ્પેશે, ગાંધીનગરના ગૌરાંગને તા. 1-4-2010ના રોજ "10" લેપટોપ, દરેક ₹ 50,000 ની ભરતિયા કિંમતે આડતથી વેચવા માટે મોકલ્યા. પડતર કિંમત પર 25% નફો ચઢાવીને ભરતિયા કિંમત નક્કી કરવામાં આવે છે. 14

અલ્પેશે માલ મોકલતાં ભાડાના ₹ 6,000, નુરના ₹ 5,000 અને વીમાના ₹ 8,000 ચૂકવ્યા હતા.

અલ્પેશે, ગૌરાંગ ઉપર ₹ 2,50,000 ની ચાર માસની મુદતની હૂંડી લખી જે ગૌરાંગે તરત સ્વીકારીને પરત મોકલી આપી. અલ્પેશે બે માસ પછી આ હૂંડી વાર્ષિક 12% ના દરે બેંકમાં વટાવી.

ગૌરાંગ કુલ વેચાણ પર 5% લેખે સામાન્ય આડત અને ઉધાર વેચાણ પર 2% લેખે આસામી આડત મેળવવા હકદાર છે.

રસ્તામાં અકસ્માત થવાથી 02 (બે) લેપટોપને ભારે નુકશાન થયું, જેનો વીમા કંપનીએ ₹ 72,500 નો દાવો સ્વીકાર્યો.

તા. 31-3-2011 ના રોજ ગૌરાંગે વેચાણ આંકડો અને તેની પાસેની લેણી રકમનો બેંકડ્રાફ્ટ મોકલી આપ્યો, તેણે વેચાણ આંકડામાં જણાવ્યું કે,

- (1) તેણે જકાત ₹ 5,700, વીમાના ₹ 6,300 અને જાહેરાતના ₹ 4,000 ચૂકવ્યા હતા.
- (2) તેણે 05 (પાંચ) લેપટોપ દરેક ₹ 54,000 ની કિંમતે રોકડેથી વેચ્યા હતા.
- (3) તેણે 02 (બે) લેપટોપ દરેક ₹ 60,000 ની કિંમતે શૈલેષને ઉધાર વેચ્યા હતા.
- (4) શૈલેષ નાદાર જાહેર થતાં ફક્ત 80% રકમ વસુલ થઈ શકી.

ઉપરની વિગતો પરથી અલ્પેશના ચોપડે આડતમાલ ખાતુ અને ગૌરાંગનું ખાતુ તૈયાર કરો.

અથવા

(અ) ટૂંકનોંધ લખો :

- (1) કાચુ ભરતિયુ
- (2) વેચાણ આંકડો

(બ) રીયલ એન્ડ કું એ 1000 કિલો, સુકો મેવો, કિલો દીઠ ₹ 1,500 ના ભાવે આડતથી વેચવા મોકલ્યો અને ₹ 15,000 નો ખર્ચ ચૂકવ્યો.

રસ્તામાં અકસ્માત થવાથી 100 કિલો માલનું નુકશાન થયું વીમા કંપનીએ ₹ 1,47,500 નો દાવો સ્વીકાર્યો. બાકીનો માલ આડતિયાએ ₹ 13,500 જકાત અને ગાડાભાડાના ચૂકવીને છોડાવ્યો. તેણે 800 કિલો સુકો મેવો કિલો દીઠ ₹ 2000 ના ભાવે રોકડેથી વેચી દીધો.

માલધણીના ચોપડામાં ગણતરી કરો :

- (1) અસામાન્ય નુકશાન અને તેની આમનોંધ લખો.
- (2) આડતમાલ આખર સ્ટોકની કિંમત.

2. (અ) અમદાવાદના વેપારી માનવ ટ્રેડર્સની જામનગરમાં એક શાખા છે. શાખા ઉધાર તેમજ રોકડ વેચાણ કરે છે. અને મળેલી બધીજ રોકડ તે જ દિવસે બેંક ડ્રાફ્ટથી મુખ્ય ઓફિસને મોકલી આપે છે. શાખાના બધાજ ખર્ચાઓ મુખ્ય ઓફિસથી ચૂકવાય છે. પરંતુ પરચૂરણ ખર્ચની ચૂકવણી કરવા માટેની પેટા રોકડ, મુખ્ય ઓફિસ શાખાને મોકલે છે.

મુખ્ય ઓફિસના ચોપડે જામનગર શાખાનું તા. 31-3-2011ના રોજ પૂરા થતા વર્ષનું વેપાર ખાતું અને નફા-નુકસાન ખાતું નીચે મુજબ છે.

ઉ. જામનગર શાખાનું વેપાર ખાતું જ.

વિગત	રકમ ₹	વિગત	રકમ ₹
શરૂનો સ્ટોક	50,000	રોકડ વેચાણ	67,500
મુખ્ય ઓફિસથી મળેલ માલ	1,90,000	+ ઉધાર વેચાણ	2,50,000
મજૂરી	2,500		3,17,500
કાચો નફો	1,22,500	- વેચાણ પરત	12,500
		આખર સ્ટોક	60,000
	3,65,000		3,65,000

ઉ. જામનગર શાખાનું નફા-નુકસાન ખાતું જ.

વિગત	રકમ ₹	વિગત	રકમ ₹
ભાડું-વેરા	5,000	કાચો નફો	1,22,500
પગાર	15,000	દેવાદારો ખાતે ઉધારેલ વ્યાજ	3,750
ઘાલખાધ	2,500		
આપેલ વટાવ	1,250		
પરચૂરણ ખર્ચ (પેટા રોકડ ખર્ચ)	5,000		
ફર્નિચરનો ઘસારો	2,500		
ચો. નફો	95,000		
	1,26,250		1,26,250

શાખાની તા. 1-4-2010 અને તા. 31-3-2011ની કેટલીક બાકીઓ નીચે મુજબ છે.

વિગત	તા. 1-4-10ની બાકી (₹)	તા. 31-3-11ની બાકી (₹)
ફર્નિચર	25,000	(?)
દેવાદારો	50,000	1,00,000
પેટા રોકડ	2,500	(?)

વર્ષ દરમિયાન મુખ્ય ઓફિસે શાખાને ₹ 7,500 પેટા રોકડ મોકલી હતી. જ્યારે શાખાએ દેવાદારો પાસેથી મળેલ ઉધરાણીના ₹ 1,87,500 મુખ્ય ઓફિસને મોકલી આપ્યા હતા.

ઉપરની માહિતી પરથી મુખ્ય ઓફિસના ચોપડે પેટા રોકડ ખાતું અને જામનગર શાખાનું ખાતું તૈયાર કરો.

અથવા

2. (અ) અમદાવાદની હેલી સ્ટોર્સની રાજકોટમાં એક સ્વતંત્ર શાખા છે. શાખાનું તા. 31-3-2011નું કાચું સરવૈયું નીચે મુજબ છે.

વિગત	ઉધાર બાકી ₹	જમા બાકી ₹
માલનો શરૂનો સ્ટોક	1,00,000	
મુખ્ય ઓફિસેથી મળેલ માલ	3,00,000	
મુખ્ય ઓફિસને પરત કરેલ માલ		40,000
મુખ્ય ઓફિસનું ખાતું		3,00,000
માલની ખરીદી અને વેચાણ	3,00,000	7,20,000
માલ પરત	40,000	20,000
નૂર-જકાત	20,000	
પગાર (તા. 28-2-2011 સુધીનો)	44,000	
મજૂરી	16,000	
ઘાલખાધ અને ઘાલખાધ પરત	4,000	10,000
દેવાદાર અને લેણદાર	1,76,000	80,000
રોકડ અને બેંક	10,000	30,000
10% ની સરકારી જામીનગીરીઓ (તા. 1-10-10ના રોજ ખરીદેલ ; દાર્શનિક કિંમત ₹ 2,00,000)	1,90,000	
	12,00,000	12,00,000

વધારાની માહિતી :

- (1) આખર સ્ટોકની કિંમત ₹ 1,50,000
- (2) માર્ગસ્થ માલ ₹ 25,000 અને માર્ગસ્થ રોકડ ₹ 50,000
- (3) તા. 1-10-10ના રોજ ₹ 1,00,000 ની કિંમતનું ફર્નિચર મુખ્ય ઓફિસેથી શાખાને મોકલેલ હતું. ફર્નિચરનું ખાતું, મુખ્ય ઓફિસના ચોપડે રાખવામાં આવે છે. ફર્નિચર પર 10% લેખે ઘસારો ગણવામાં આવે છે. ઉપરની માહિતી પરથી રાજકોટ શાખાના વાર્ષિક હિસાબો તૈયાર કરો.

- (બ) નીચેનામાંથી ગમે તે બે ના જવાબ આપો.

- (1) માર્ગસ્થ માલ ઉપર ટૂંકનોંધ લખો.
- (2) મુખ્ય ઓફિસના ચોપડે શાખાને મોકલેલ કોમ્પ્યુટરનું ખાતું રાખવામાં આવે છે. જેની બાકી ₹ 20,000 છે. વર્ષના અંતે તેના પર 15% લેખે ઘસારો ગણવાનો છે. આ ઘસારા અંગેની જરૂરી આમનોંધ મુખ્ય ઓફિસના ચોપડે અને શાખાના ચોપડે લખો.
- (3) મુખ્ય ઓફિસે શાખાને ₹ 50,000 નો માલ મોકલ્યો હતો. વાર્ષિક હિસાબ તૈયાર કર્યા તારીખ સુધી આ માલ શાખાને મળ્યો નથી. આ વ્યવહારોની મુખ્ય ઓફિસના ચોપડે આમનોંધો લખો.

- (ક) નીચેનામાંથી ગમે તે બે ના જવાબ આપો.

- (1) શાખાના ચોપડે માર્ગસ્થ રોકડની શું આમનોંધ થાય ?
- (2) વર્ષ 2011 દરમિયાન મુખ્ય ઓફિસે ₹ 2,000 પેટા ખર્ચ માટે શાખાને મોકલ્યા. શાખાની પેટા રોકડ ખાતાની શરૂની અને આખરની બાકી અનુક્રમે ₹ 500 અને ₹ 800 છે. શાખા ખાતે અને શાખાના નફા-નુકસાન ખાતે કેટલી રકમ ઉધારવી જોઈએ ?
- (3) પરત્ર શાખા એટલે શું ?

3. (અ) પર્વ ટ્રેડર્સના ગોડાઉનમાં તા. 31-3-2011ના રોજ આગ લાગી. ₹ 5,500 નો માલ બચાવી લીધો, તે સિવાયનો બધોજ માલ બળી ગયો. નીચેની માહિતી પરથી વીમા કંપની સમક્ષ રજૂ કરવા દાવાનું પત્રક તૈયાર કરો.

વિગત	વર્ષ			
	2008	2009	2010	2011 (31-3-11 સુધી)
	₹	₹	₹	₹
શરૂનો સ્ટોક	40,000	50,000	80,000	60,000
ચોખ્ખી ખરીદી	1,30,000	1,80,000	1,90,000	50,000
ચોખ્ખું વેચાણ	1,50,000	2,00,000	2,80,000	70,000
મજૂરી	12,000	20,000	19,600	5,000
આખર સ્ટોક	50,000	80,000	60,000	(?)

અથવા

- (અ) જીત કંપનીને વર્ષ 2010માં આગ લાગવાથી નુકસાન થયું અને તેમણે જનરલ ઈન્સ્યોરન્સ કંપની સમક્ષ નીચે દર્શાવેલ વિગતોને લગતી વસૂલાત માટે માગણી કરી :

વિગત	માગણી કરેલ રકમ	વીમા કંપનીએ કબૂલેલ રકમ
	₹	₹
નફાનું નુકસાન	1,80,000	1,20,000
નુકસાન પામેલ માલનો સ્ટોક	1,20,000	60,000
નાશ પામેલ માલનો સ્ટોક	1,50,000	1,20,000
નુકસાન પામેલ મકાન	36,000	30,000
નાશ પામેલ ફર્નિચર	30,000	27,000
આગ બુઝવવાનો ખર્ચ	2,400	2,400
	5,18,400	3,59,400

નુકસાન પામેલ માલનો સ્ટોક ₹ 70,000 માં વેચી દેવામાં આવ્યો. નફાના નુકસાન તરીકે વીમા કંપનીએ આપવાની કબૂલ રકમ પૈકી અર્ધ રકમ 2011ના વર્ષ માટેના નફાને લગતી છે. જીત કંપનીને મકાન મરામતનો ખર્ચ ₹ 33,000 થયો અને નવા ફર્નિચરનો ખર્ચ ₹ 28,500 થયો. (મૂળ કિંમત અને ચોપડે દર્શાવેલ કિંમત ₹ 24,000 હતી. આગનો ખર્ચ ખરેખર ચૂકવવામાં આવેલ ખર્ચ જેટલો હતો. તા. 31મી ડિસેમ્બર સુધી બધા ખર્ચ ચૂકવી આપવામાં આવ્યા હતા. વીમા કંપનીએ દાવાની રકમ ચૂકવી આપી છે તેમ માનીને જીત કંપનીના ચોપડામાં જરૂરી આમનોંધો લખો.

- (બ) નીચેનામાંથી ગમે તે બે ના જવાબ આપો :

(1) નફાના નુકસાનની પોલિસી કે પારિણામિક નુકસાન પોલિસી પર ટૂંકનોંધ લખો.

- (2) તા. 31મી માર્ચ, 2011ના રોજ એક પેઢીમાં આગ લાગી અને તેનો ધંધો તા. 31મી ઓગસ્ટ, 2011 સુધી ખોરવાઈ ગયો. નીચેની માહિતી પરથી જણાવો કે વીમા કંપની સમક્ષ કેટલી રકમનો દાવો રજૂ થશે ?

વિગત	રકમ ₹
વીમાની રકમ	50,000
તા. 31-12-10ના રોજ પૂરા થતા હિસાબી વર્ષનો ચોખ્ખો નફો (₹ 65,000 સ્થિર ખર્ચ ઉધાર્યા પછીનો)	25,000
તા. 31-12-10ના રોજ પૂરા થતા હિસાબી વર્ષનું વેચાણ	3,60,000
તા. 31-3-11ના રોજ પૂરા થતા 12 માસનું વેચાણ	2,50,000
જે સમય દરમિયાન ધંધો ખોરવાઈ ગયો તે સમયનું વેચાણ	20,000
પાછલા વર્ષ દરમિયાન ઉપરના જ સમય ગાળાનું વેચાણ	80,000

- (3) શરૂનો સ્ટોક ₹ 50,000; ખરીદી ₹ 2,50,000; વેચાણ ₹ 3,00,000; બચાવેલ માલ ₹ 20,000 અને કાચા નફાનો દર પડતર પર 50% હોય તો આગથી બચી ગયેલ માલની કિંમત ગણો.

- (ક) ગમે તે બે ના જવાબ આપો.

- (1) આગથી બચી ગયેલ માલ સ્ટોક ₹ 80,000
આગથી બચાવેલ માલ સ્ટોક ₹ 20,000
વીમા પોલિસીની કિંમત ₹ 80,000

વીમા પોલિસીમાં સરેરાશ કલમ છે. વીમા કંપનીએ દાવાની રકમ મંજૂર કરી છે તેમ માનીને વેપારીના ચોપડે આમનોંધ લખો.

- (2) પારિણામિક નુકસાન પોલિસીમાં બાંધધરીનો ઓછામાં ઓછો સમયગાળો અને વધુમાં વધુ સમય ગાળો કેટલા માસનો હોય છે ?
(3) 'ગુમાવેલ વેચાણ' એટલે શું ?

4. (અ) તફાવત લખો :

એકનોંધી પદ્ધતિ અને દ્વિનોંધી પદ્ધતિ.

- (બ) શ્રી નવીનના ધંધાની નીચેની વિગતો પરથી કુલ ચોખ્ખી ખરીદી અને કુલ ચોખ્ખુ વેચાણ શોધો.

- (1) મિલકતનો અને દેવાની બાકીઓ :
	1-4-2010	31-3-2011
	₹	₹
દેવાદારો	50,000	40,000
લેણદારો	45,000	60,000
લેણી હૂંડીઓ	10,000	35,000
દેવી હૂંડીઓ	12,000	17,000

- (2) વર્ષ દરમિયાનના વ્યવહારો : (2010-11)

	₹
દેવાદારો પાસેથી મળેલ રોકડ	3,00,000
દેવાદારોને આપેલ વટાવ	15,000
દેવાદારોની મંજૂર રાખેલ ઘાલખાધ	10,000
દેવાદારો વતી ચૂકવેલ ખર્ચ	5,000
દેવાદારોએ પરત કરેલ માલ	8,000
લેણદારોને પરત કરેલ માલ	5,000
દેવીહૂંડીના ચૂકવ્યા	15,000
લેણીહૂંડીના મળ્યા	25,000
લેણદારોને ચૂકવ્યા	1,80,000
રોકડ ખરીદી	60,000

ચોખ્ખુ રોકડ અને ઉધાર વેચાણ વચ્ચેનું પ્રમાણ 1:4નું હતું.

અથવા

4. (અ) આજ સુધી એકનોંધી પદ્ધતિથી રાખેલ હિસાબો દ્વિનોંધીમાં કેવી રીતે ફેરવી શકાય ? 7

(બ) શ્રી અર્જુન તેમના હિસાબી ચોપડા યોગ્ય રીતે રાખતા નથી. નીચેની વિગતો પરથી તેમનું તા. 31-3-2011ના રોજ પુરા થતા વર્ષનું વેપાર ખાતુ, નફા-નુકસાન ખાતુ તથા તે જ તારીખના રોજનું પાકુ સરવૈયુ બનાવો. 7

(1) મિલકતો-દેવા :	તા 1-4-2010	તા 31-3-2011
	₹	₹
સ્ટોક	15,000	20,000
દેવાદારો	20,000	30,000
ફર્નિચર	15,000	(?)
લેણદારો	7,500	10,000
રોકડ સીલક	2,500	20,000
(2) વર્ષ દરમ્યાનના વ્યવહારો (2010-11) :		₹
દેવાદારો પાસેથી મળેલ રોકડ		80,500
લેણદારોને ચૂકવેલ રોકડ		58,000
ઓફિસ ખર્ચા ચૂકવ્યા		24,000
ઉપાડ (રોકડ)		5,000
વધારાની મૂડી લાવ્યા (તા. 1-4-2010)		10,000
રોકડ વેચાણ		30,000
રોકડ ખરીદી		21,000
લેણદારો પાસેથી મળેલ વટાવ		1,200
દેવાદારોને આપેલ વટાવ		1,500
ખરીદમાલ પરત		1,500
વેચાણ માલ પરત		2,500
આપેલ ઘાલખાધ		2,000
વર્ષ દરમ્યાન મળેલ લેણીહૂંડીઓ		15,000
વર્ષ દરમ્યાન આપેલ દેવીહૂંડીઓ		10,000
ફર્નિચર પર 10% લેખે ઘસારો ગણો.		

5. નીચેના પેટા પ્રશ્નોના જવાબ અંગે એક થી વધુ વિકલ્પો આપેલા છે, તેમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરો અને તમારી ગણતરી દર્શાવો. 14

(1) આસામી આડત _____ પર ગણાય

- (A) કુલ વેચાણ (B) ફક્ત ઉધાર વેચાણ
(C) ફક્ત રોકડ વેચાણ (D) મોકલેલ કુલ માલ પર

(2) આડતમાલના હિસાબોમાં માલ અંગેનું અસામાન્ય નુકસાન _____ ખાતે ઉધારવામાં આવે છે.

- (A) આડતમાલ (B) સામાન્ય નફા નુકસાન
(C) વીમા કંપની (D) આડતિયા

(3) માલઘણીએ આડતિયાને ₹ 1,00,000 નો માલ આડતથી વેચવા માટે મોકલ્યો. તેણે માલ મોકલતાં ₹ 10,000 ખર્ચ્યા, આડતિયાએ માલ છોડાવતાં નફા અને જકાતના ₹ 5,000 ચૂકવ્યા. 80% માલ ₹ 1,20,000 માં વેચી દીધો તો આખર સ્ટોક ₹ _____ ગણાય.

- (A) ₹ 20,000 (B) ₹ 23,000
(C) ₹ 25,000 (D) ₹ 30,000

(4) શાખા મુખ્ય ઓફિસ વતીથી ખર્ચા ચૂકવે તો શાખાના ચોપડે

- (A) ખર્ચ ખાતુ ઉધાર થશે (B) મુખ્ય ઓફિસનું ખાતુ ઉધારાશે
(C) શાખા ખાતે ઉધાર થશે (D) બંનેમાંથી એકપણ ખાતુ ઉધાર થશે નહીં

(5) મુખ્ય ઓફિસે શાખાને વર્ષ દરમ્યાન ₹ 2,500 પેટા રોકડ માટે મોકલ્યા. વર્ષની શરૂઆતમાં અને અંતે શાખા પાસે પેટા રોકડ અનુક્રમે ₹ 500 અને ₹ 650 હતી. પરચુરણ ખર્ચની રકમ ₹ _____ ગણાય.

- (A) ₹ 2,500 (B) ₹ 2,550
(C) ₹ 3,000 (D) ₹ 3,150

(6) સ્વતંત્ર શાખા માટે મુખ્ય ઓફિસનું ખાતુ

- (A) નફા નુકસાન ખાતા જેવું છે (B) મૂડી ખાતા જેવું છે
(C) માલ મિલકત ખાતા જેવું છે (D) ઉપજ ખર્ચ ખાતા જેવું છે

(7) તા. 1-4-2010 ના રોજ ફર્નિચરની બાકી ₹ 1,80,000 છે. જે શાખાને તા. 1-10-2009ના રોજ મોકલેલ છે. તા. 31-3-2011ના રોજ 20% લેખે સીધી લીટીની પદ્ધતિએ ઘસારો ગણાય છે. તા. 31-3-2011ના રોજ શાખાના ચોપડે ઘસારા બાદ કિંમત ₹ _____ ગણાય

- (A) ₹ 1,70,000 (B) ₹ 1,40,000
(C) ₹ 1,80,000 (D) ₹ 1,44,000

(8) એક નોંધી હિસાબી પદ્ધતિ હેઠળ દેવાદારોનું ખાતુ બનાવવાથી

- (A) નકરાયેલ દેવીહૂંડીની રકમ મળે છે.
(B) આપેલ દેવીહૂંડીની રકમ મળે છે.
(C) મળેલ લેણીહૂંડીની રકમ મળે છે.
(D) દેવી હૂંડીની ચૂકવેલ રકમ મળે છે.

(9) એકનોંધી પદ્ધતિ, હેઠળ લેણદારોનું ખાતુ બનાવવાથી

- (A) મળેલ લેણીહૂંડીની રકમ મળે છે.
(B) આપેલ દેવી હૂંડીની રકમ મળે છે.
(C) નકરાયેલ લેણીહૂંડીની રકમ મળે છે.
(D) લેણીહૂંડીના મળેલ નાણાંની રકમ મળે છે.

- (10) એક પેઢીમાંથી નીચેની વિગતો મળેલ છે.
શરૂઆતનો સ્ટોક ₹ 20,000; ખરીદી ₹ 1,20,000; આખર સ્ટોક ₹ 60,000; કાચો નફો વેચાણના 20% છે તો કુલ વેચાણ કેટલું ?
- (A) ₹ 80,000 (B) ₹ 1,00,000
(C) ₹ 1,40,000 (D) ₹ 1,80,000

- (11) આગનો વીમો રક્ષણ આપે છે.
- (A) અવાસ્તવિક મિલકતોને (B) વાસ્તવિક મિલકતોને
(C) અદૃશ્ય મિલકતોને (D) ધંધાના કર્મચારીઓને

- (12) નફાના નુકસાનની પોલીસીમાં સરેરાશ કલમ રક્ષણ પુરૂ પાડે છે.
- (A) વીમો લેનારને (B) વીમો ઉતારનારને
(C) કામદારોને (D) બધાને

- (13) આગથી બળી ગયેલ સ્ટોક ₹ 9,00,000
આગથી બચાવી લીધેલ સ્ટોક ₹ 1,00,000
વીમા પોલીસીની રકમ ₹ 8,00,000
વીમા પોલીસીમાં સરેરાશ કલમ છે તેના આધારે દાવાની રકમ ₹ _____ ગણાય.
- (A) ₹ 9,00,000 (B) ₹ 8,00,000
(C) ₹ 7,20,000 (D) ₹ 7,00,000

- (14) એક પેઢીમાંથી નીચેની વિગતો મળેલ છે.
શરૂનો સ્ટોક ₹ 30,000; ખરીદી ₹ 1,85,000; વેચાણ ₹ 2,70,000, બચાવી લીધેલ માલ ₹ 5,860 અને કાચા નફાનો દર પડતર પર 50% હોય તો આગથી બળી ગયેલ માલની કિંમત ₹ _____ ગણાય.
- (A) ₹ 24,140 (B) ₹ 29,140
(C) ₹ 95,500 (D) ₹ 1,35,000